

RÖVID KÖZLEMÉNYEK.

Mastodon-lelet Temerest határában, Krassó-Szörénymegyében.*

Temeresten (u. p. Facset, Krassó-Szörénym., marosi j.) 1903 augusztus 15.-én a Pareu Fontani árokfőben egy mastodon-koponyára bukkantak. A leletre DIAKONOVICH A. magánmérnök vezette rá a szomszédos facseti járásban térképező geológusok, előbb KADIÉ OTTOKÁR, később pedig e sorok írójának a figyelmét.

Az árokfő hátulsó, mintegy 25 m. magas, a Béga és a Maros közti vízválasztóját megközelítő merőleges falában 7.5 m-nyire a felszín alatt fordultak elő a csontok, a melyek a fal laza anyagának le-leszakadása folytán félig kiszabadulva, kandikáltak ki a homokból. Ekkor történt, hogy DIAKONOVICH A. mérnök reájuk bukkant. De mielőtt ő a lelet rendszeres kiásatásához még csak hozzá is foghatott volna, neszét vevén a dolognak, a falu ifjusága egy őrizetlen órában megrongálta a koponyát s különösen széjjeltörte és magával czipelte a koponyában volt fényes, zománczos fogakat, úgy hogy a mérnöknek nem kis fáradságába került a fogtöredékeknek egy bizonyos részét ismét visszaszerezni.

Október 8.-án DIAKONOVICH úr kalauzolása mellett a helyszínére ki-menne, a koponyacsontok egy részét még eredeti helyzetökben a homok-falban találtam ugyan, de sajnos, oly rossz megtartásban, hogy tudományos értékesítéséről le kellett mondanom. Kiásattam az addig félve őrzött leletet, a nélkül azonban, hogy a koponyarészből csak egy jellemzőbb csontot is meg lehetett volna menteni, --- annyira töredékes és szétporló volt ugyanis a csont állománya. Így tehát az őslény mivoltának megállapítása dolgában kizárólag a mérnök úr által megmentett s részben nála, részben FIALKA KÁROLY alispán úrnál volt fogtöredékek tanulmányozására kellett szoritkoznom, a miből az tűnt ki, hogy azok a *Mastodon arvernensis*, CR. et JOB.-fajhoz tartoznak. A nevezett urak szívesége folytán felhozhattam a fogtöredékeket Budapestre, a hol a m. kir. Földtani Intézet ősem-lős gyűjteményében levő typosos mastodon-fogakkal összehasonlithattam, a mi előbbi véleményemben minden kétséget kizáró módon megerősített. Az összehasonlítás megejtése után a fogtöredékeket DIAKONOVICH úrnak ismét visszaküldöttem, a mennyiben e lelettől megválni nem volt hajlandó.

A helyszínen a szóban forgó mastodon-koponya a homokfalnak egy csekély fok alatt NYDNY felé dülő durva kavicsos homok rétegében feküdt. Alatta nagy vastagságban finomabb homok volt feltárva, a melyben csak finomabb, murvás kavicsból álló zsinórok látszottak. Ez utóbbiak anyaga különböző színű quarcz, de mellette alárendelten andesit és daczit görgetett törmeléke is előfordul. Lejebb az árokban azután minden valószínűség szerint már az említett homok- és kavics-complexus fekvőjében, finom homokban, KADIÉ O. már pontusi kövületeket (cardiumokat és congeriákat) talált. Helyzeténél fogva tehát a szóban forgó mastodon-kavics, mely fluviatilis és parti képződésűnek látszik, vagy még felső pontusi, vagy esetleg már levantei korú lehet.

SCHAFARZIK FERENCZ dr.

* Kivonat a szerzőnek 1903. december hó 2.-án a Földtani Társulat szakülésén tartott előadásából.